

Länsstyrelsen
Gävleborg

BESLUT

1(9)

2003-03-18

511-2069-01
21-207

Se sändlista

Miljövård

Annika Forsslund

026-171228

annika.forsslund@x.lst.se

BILDANDE AV ANDÅNS NATURRESERVAT

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) det område som avgränsas på bifogad karta (bilaga 2) som naturreservat.

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (1998:1252) fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 3).

Naturreservatets namn skall vara Andåns naturreservat.

Syftet med naturreservatet är att bevara den biologiska mångfalden, att vårda och bevara den värdefulla naturmiljön i området och att tillgodose friluftslivets behov av områden. Syftet skall nås genom att:

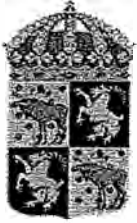
- Inget skogsbruk bedrivs i området, exploateringar och arbetsföretag i området förhindras
- Delar av området sköts så att lövträdsandelen bibehålls och delar lämnas för fri utveckling.
- Området skyltas och görs lättillgängligt för allmänheten

Skälen för länsstyrelsens beslut

Andån är klassad som riksintresse för naturvården och har givits högsta värdeklass i länets naturvårdsprogram.

De fina vattenmiljöerna, biotopmosaikerna mellan myr, sumpskog, mindre fuktängspartier kombinerat med områdets stora lövinslag och den stora mängden död ved i varierande former utgör sammantaget en särpräglad miljö med höga naturvärden som är ovanlig i dagens brukade skogsområden. På grund av att dessa miljöer utgör livsrum för många hotade arter prioriteras de i arbetet med att bevara biologisk mångfald.

Länsstyrelsen bedömer att naturvärdena inte går att förena med produktionsinriktat skogsbruk eller andra former av arbetsföretag samtidigt som området kommer att kräva riktad skötsel för att bibehålla sina naturvärden. Området ska därför skyddas som naturreservat.

Länsstyrelsen
Gävleborg

BESLUT

2(9)

2003-03-18

511-2069-01
21-207

Se sändlista

Uppgifter om naturreservatet

Benämning: Andåns naturreservat

Objektnummer: 21-02-106

Kommun: Ovanåker

Karta: Ekonomisk karta 15G 3D, 15G 2D, 15G 3C och 15G 2C

Lägesbeskrivning: Området ligger ca 15 km N om kyrkan i Alfta. Se bifogad översiktskarta (bilaga 1)

Centrumkoordinater (Rikets nät, RT 90): X: 1515430 Y: 6816410

Gräns: Se bifogad beslutskarta (bilaga 2), gränsen är markerad med den heldragna linjen.

Fastigheter och markägare:

Areal:

Total areal 141 ha
Därav landareal 130 ha
Produktiv skogsmark 95 ha
Naturskog 70 ha
Hygge/ungskog 5,5 ha

Naturtyper (Vegetationstyper i Norden, TemaNord 1998:510):

Tallskog 2.1.1	5 ha
Gransskog 2.1.2	20 ha
Björk- och aspskog 2.2.1	30 ha
Löv- barrblandskog 2.3	40 ha
Myrvegetation 3	40 ha
Fuktäng 5.2.3	5 ha

Naturtyper (Natura 2000 habitattyper):

Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor (3260)	0,5 ha
Lövsumpskog av fennoskandisk typ (9080)	20 ha
Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ (9050)	40 ha
Västlig taiga (9010)	20 ha
Öppna svagtvälvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7140)	20 ha

Förvaltare: Länsstyrelsen

Länsstyrelsen
Gävleborg

BESLUT

3(9)

2003-03-18

511-2069-01
21-207

Se sändlista

Föreskrifter för naturreservatet

För att säkerställa syftet med reservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla.

Föreskrifterna skall inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att nå syftet med reservatet och som anges i den till detta beslut hörande skötselplanen.

Förbudet gäller inte vid underhåll av markvattenledningen på Mistermyran. Dessa åtgärder kräver dock tillstånd från Länsstyrelsen.

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Utöver vad som i övrigt gäller enligt föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att

1. avverka skog, utföra annan skogsvårdsåtgärd eller ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle,
2. uppföra byggnad, brygga, bro, mast, antenn, torn, campingplats, luft- eller markledning, stängsel, hägnad eller annan anläggning,
3. anlägga väg, stig, skoterled, vandringsled eller parkeringsplats,
4. bedriva vattenföretag, som exempelvis att utföra vattenreglering eller leda bort vatten,
5. bedriva täkt, anordna upplag, borra, mejsla, måla, spränga, gräva, schakta, dämna, tippa, fylla ut, dika, dikesrensa, muddra, eller på annat sätt skada mark och block,
6. använda eller sprida kemiska och biologiska bekämpningsmedel, kalk, gödselmedel eller växtnäringsämnen,
7. plantera in eller sätta ut växt- eller djurart,
8. sätta upp tavla, skylt, inskrift, affisch eller liknande,
9. anordna idrottstävling eller motortävling,
10. bedriva militär övningsverksamhet,
11. bedriva mineralutvinning.

Länsstyrelsen
Gävleborg

BESLUT

4(9)

2003-03-18

511-2069-01
21-207

Se sändlista

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om förpliktelse för fastighetsägaren och/eller annan sakägare att tåla visst intrång.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet.

1. Utmärkning av reservatet.
2. Uppsättning av informationstavlor.
3. Anläggning och underhåll av anläggningar enligt fastställd skötselplan.
4. Skötsel av områdets lövrika skogar.
5. Undersökning och dokumentation av mark, vegetation och djurliv.
6. Uppföljning av kvalitetsmål och skötselplan enligt fastställd skötselplan.

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet.

Utöver vad som eljest gäller enligt föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att

1. framföra motordrivet fordon annat än på väg som är upplåten för allmänhetens motortrafik. Undantag gäller för älgdragare eller fyrhjuling som behövs för uttransport av älg från området vid älgjakt,
2. ta ved, eller elda
3. skada, plocka eller samla in växter, djur (inklusive insekter), svampar och lavar. Bär-, matsvamp- och blomplockning för eget behov är dock tillåten,
4. klättra i boträd, uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt, eller på annat sätt medvetet skada eller störa djurlivet, undantaget är den jakt som får bedrivas i reservatet,
5. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, eller göra annan åverkan på levande eller döda träd och växter,
6. medföra hund eller annat husdjur som inte är kopplad. Undantag gäller för hund vid den jakt som får bedrivas i reservatet,
7. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift,

Länsstyrelsen
Gävleborg

BESLUT

5(9)

2003-03-18

511-2069-01
21-207

Se sändlista

8. skada fast föremål eller ytbildning såsom att omlagra eller bortföra sten,
9. rida eller cykla i terrängen,
10. på ett störande sätt använda inspelat ljud, eller använda sådant för att locka fåglar eller andra djur,

D. Bestämmelser om vården och förvaltningen av naturreservatet enligt förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

1. I skötselplanen anges målen med reservatet och skall ligga till grund för dess vård skötsel.
2. Länsstyrelsen skall vara förvaltare.
3. Naturreservatet skall utmärkas genom förvaltarens försorg enligt svensk standard 03 15 22 och Naturvårdsverkets anvisningar.

Ärendets handläggning

Andån ingår i Galvåns vattensystem som tagits upp i skriften Värdefulla vattendrag i Gävleborg, 1994. De höga naturvärden som finns i anslutning till Andån ledde till att området togs upp i länets naturvårdsprogram 1997 och att området klassats som riksintresse för naturvärden. Vid Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering 1997 avgränsades ett antal nyckelbiotoper och bestånd med höga naturvärden. 1998 fick Taigaekologerna AB i uppdrag av Länsstyrelsen att inventera naturskogar. De föreslog 11 områden för naturskydd varav ett var Andån. Länsstyrelsen inventerade därför området och avgränsade ett förslag till naturreservat 1999 varpå Naturvårdsverket godtog reservatsförslaget 2001. Ett möte med berörda markägare hölls under vårvintern 2001 och förhandling om ersättning skedde under 2002. Länsstyrelsen remitterade ett förslag till beslut den 27 september 2002. Sex remissinstanser har svarat och nedanstående synpunkter har inkommit.

Gävleborgs läns Ornitologiska Förening (GLOF) och Voxnadalens Naturskyddsförening har båda lämnat synpunkter på reservatets avgränsning och förslag på restaurering av Andåns ursprungliga åfåra. GLOF önskar en anpassning av gränsen utefter en väg vilket minimerar risken för stormfällningar i reservatets kantzon. Naturskyddsföreningen anser att en större del av vattendraget med onnejd bör ingå i reservatet och hänvisar bland annat till spridda förekomster av mycket skyddsvärda svamparter.

Ovan nämnda synpunkter är beaktansvärda. Förslaget om gränsändring skulle dock innebära att mellanliggande skogpartier med trivialare skog skulle inkluderas i naturreservatet.

Länsstyrelsen
Gävleborg

BESLUT

6(9)

2003-03-18

511-2069-01
21-207

Se sändlista

Utifrån dagens läge har en avvägning mellan naturvärden, gränsens funktion och tydlighet samt kostnad gjorts. Den avgränsning som Länsstyrelsen föreslagit kvarstår.

En restaurering av Andåns ursprungliga fåra kräver en vattendom eftersom ett nytt naturtillstånd uppstått i Andån. En mängd av de biotoper som i dag har stor betydelse för växt- och djurlivet kan äventyras vid en restaurering, exempelvis en del lekområden för Galvsjö-öringen. Syftet med reservatet utesluter dock inte en restaurering. En utredning för att bedöma nyttan av en restaurering, enligt motiven ovan, och kostnad har inte gjorts.

Sveriges Geologiska Undersökningar (SGU) påpekar områdets geovetenskapliga skyddsvärde med tanke på de särpräglade geologiska processer från tiden för inlandsisens avsmältning fram till nutid som bildat landskapet kring Andån. SGU tillstyrker bildande av Andåns naturreservat.

Naturvårdsverket efterlyser vattendragets Natura 2000-habitattyp i skötselplanens kvalitetsmål och ett förtydligande gällande Andåns kanaliserade del. Detta har nu införts i beslutet.

Skogsvårdsstyrelsen har inget att erinra gällande bildande av Andåns naturreservat.

Ovanåkers kommun är positiva till reservatsbildning och har inget att erinra mot föreslagna föreskrifter och skötselplan.

Beskrivning av naturreservatet

Andån är en av Hälsinglands inlands många skogsåar. Ån rinner i nord-sydlig riktning mellan Andersvallen / Bursjön och mynnar i sjön Lillrösten cirka 15 km norr om Alfta i Ovanåkers kommun.

Inom reservatet har Andån ursprungligen skapat ett meandrande lopp genom finare jordarter som grus, lättare leror och mjäla. I övrigt utgörs jordarterna i området av sandig normalblockig morän samt torv och den underliggande bergarten består av ögongnejsgranit.

Dessa förutsättningar har gett upphov till en mosaik av naturtyper med olika fuktighet, från myr, sumpskog och fuktängar till torrare skogsklädda moränpartier. I centrum rinner ån som delvis är kanaliserad men med höljor, lugnt flytande och långsamt forsande partier. De säsongsvisa översvämningarna berikar omgivande mark med näring vilket visar sig i högrötsflora och områdets stora förtjänst, dess lövrikedom. Lövandelen kommer sig även av att området till stor del utgörs av gamla hävdade marker som nu är stadda i igenväxning.

Fortfarande syns tydliga spår efter gångna tiders nyttjande, bland annat till slåtter. Längs med ån finns exempelvis några gamla hopfallna lador och myrar som dikats. Ån har även rätats och troligen använts för flottning. Hela området har påverkats av äldre tiders skogsbruk vilket syns i den spridda förekomsten av meterhöga dimensionsstubbar. Somliga stubbar har brandljud vilket visar att området även varit utsatt för brand i forna tider. De

Länsstyrelsen
Gävleborg

BESLUT

7(9)

2003-03-18

511-2069-01
21-207

Se sändlista

torrare markpartierna har även berörts av modernt skogsbruk genom gallring, hyggesavverkning och plantering.

Den nuvarande successionsfasen är rik på både äldre och yngre lövträd samt lövved tillsammans med naturskogsartade gran- och tallskogar. På sikt kommer dock den öppna ängsmarken att växa igen helt med lövträd och granen som redan är på stark frammarsch, kommer att hota lövbestånden om inga skötselinsatser vidtas.

I området har 8 rödlistade arter och 19 signalarter hittats i olika översiktliga inventeringar som främst varit inriktade på kryptogamer och kärlväxter. Men området utgör med högsta sannolikhet en mycket viktig miljö för många insektsarter med tanke på mängden lövved. Exempel på rödlistade arter som är beroende av miljön i Andån är öring som finner fina lekplatser i ån och svanhalsmossa som växer på källberikad myr.

Länsstyrelsens bedömning

Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken skall densamma tillämpas så att bland annat värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras.

Enligt 7 kap. 4 § miljöbalken får länsstyrelsen förklara ett mark- eller vattenområde som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet.

Länsstyrelsen bedömer att skogsbruk, andra arbetsföretag eller anläggningar ej går att förena med bevarande av områdets värden. Andåns naturreservat är av stort värde för bevarande av den biologiska mångfalden. Detta är därför enligt Länsstyrelsens uppfattning ett område som i enlighet med 1 kap. 1 § miljöbalken bör skyddas i form av naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken.

Länsstyrelsen bedömer att de positiva effekterna för den biologiska mångfalden och allmänheten är stora och överväger de negativa effekterna dels för allmänheten och dels för berörda fastighets- och sakägare. Vid avvägning enligt 7 kap. 25 § har Länsstyrelsen funnit att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet skall uppnås.

Enligt kommunens översiktsplan ingår naturreservatet i område av särskilt intresse för naturvård. Länsstyrelsen bedömer att naturreservatsbildningen därmed ligger i linje med intentionerna i översiktsplanen.

Över Mistermyran mellan Lill-Rösten och vägen ligger en markvattenledning. Ledningen får tills vidare ligga kvar. Ledningen kommer att kräva underhåll. Länsstyrelsen bedömer därför att tillståndsplikt är tillräckligt för att reglera arbetsföretag i samband med underhåll av ledningen.

Länsstyrelsen
Gävleborg

BESLUT

8(9)

2003-03-18

511-2069-01
21-207

Se sändlista

Upplysningar

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl.

Föreskrifterna under punkt C ovan, enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller enligt 7 kap. 30 § miljöbalken omedelbart, även om de överklagas.

Länsstyrelsen skall bedriva tillsyn över reservatet. I tillsynen ingår att tillse att reservatsföreskrifterna följs.

Enligt 29 kap. 8 och 9 §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats enligt 7 kap. 5 och 30 §§ miljöbalken kan medföra straffansvar.

Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Eftersom död ved bidrar till naturvärdena i området skall vindfällena och stormskadad skog lämnas. Efter bildandet av naturreservat omfattas området inte av bestämmelserna i skogsvårdslagen. Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen är därför efter reservatsbildningen statens ansvar.

Av 7 kap. 5 § framgår att om det senare visar sig finnas nya skäl eller behövas ytterligare inskränkningar för att uppnå syftet med skyddet, får Länsstyrelsen meddela beslut om detta.

Förbudet mot att avverka skog, utföra annan skogsvårdsåtgärd eller ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle, medför att pågående markanvändning avsevärt försvåras på de berörda fastigheterna.

Överenskommelse om ersättning enligt 34 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. och enligt 31 kap. miljöbalken har därför träffats med nästan alla berörda sakägare. För fastigheten Hässja 4:6 håller en överenskommelse på att slutföras. En samfällighet Norby S:6 återstår. Naturvårdsverket har ansökt om fastighetsreglering för denna. För fastigheten Hässja 4:16 har köpekontrakt skrivits på men vissa frågor återstår om gåvobrev och överenskommelsen kan därför inte anses helt klar än.

Beslutet träder i kraft 11 april 2003 förutsatt att det inte överklagas.

Länsstyrelsen
Gävleborg

BESLUT

9(9)

2003-03-18

511-2069-01
21-207

Se sändlista

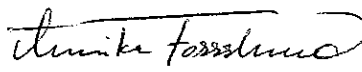
Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen. Se beslut om kungörelsedelgivning.

Beslut i ärendet har fattats av landshövding Christer Eirefelt. I den slutliga handläggningen har även deltagit miljövarddirektör Stig Hammarsten, funktionsansvarig naturvård Torbjörn Johansson, jurist Maria Brolin och biolog Annika Forsslund, den sistnämnde föredragande.

Christer Eirefelt

Annika Forsslund

Bilagor:

1. Översiktskarta
2. Beslutskarta
3. Skötselplan
4. Sändlista

Länsstyrelsen
Gävleborg

ÖVERSIKTSKARTA

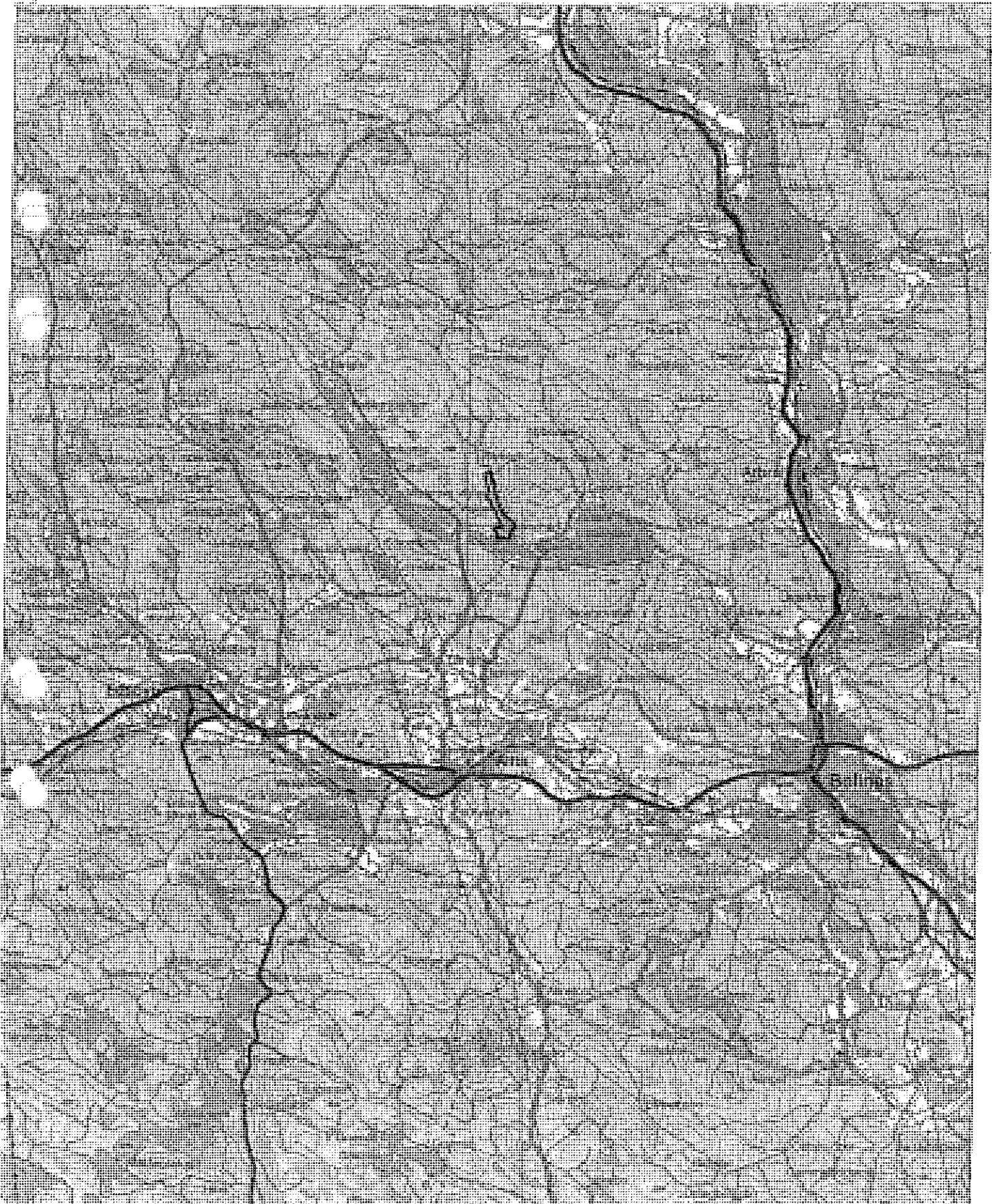
Andåns naturreservat

2003-03-18

Skala 1:250 000
Underlag Röda kartan
© Lantmäteriet, 2000, L2000/2620-X

Bilaga 1

Tillhör Beslut
511-2069-01
21-207

Länsstyrelsen
Gävleborg

DESLUTSRÄTTA

Andåns naturreservat

Gräns markerad med heldragen svart
linje

2003-03-18

Skala 1:15 000

Underlag Gula kartan

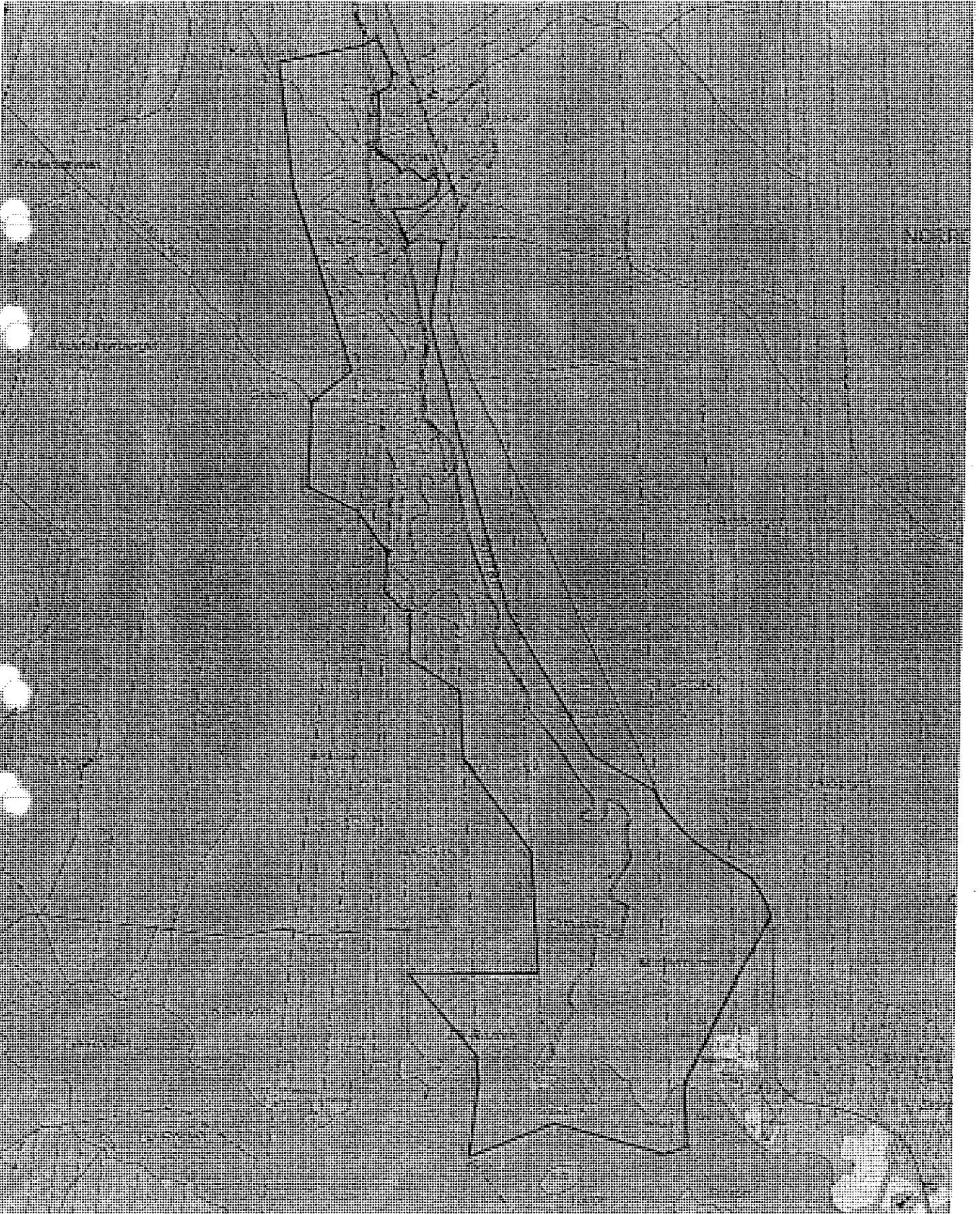
© Lantmäteriet, 2000, L2000/2620-X

Diaga 4

Tillhör Beslut

511-2069-01

21-207

Länsstyrelsen
Gävleborg

Skötselplan för Andåns naturreservat Bilaga 3
Tillhör beslut 511-2069-01
2003-03-18 21-207

1(12)

Miljövård

Annika Forsslund
026-171228
annika.forsslund@x.lst.se

SKÖTSELPLAN FÖR ANDÅNS NATURRESERVAT

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Det huvudsakliga syftet är att bevara den biologiska mångfalden samt att vårda och bevara den värdefulla naturmiljön i området. Ett övergripande syfte är också att tillgodose friluftslivets behov av besöksområden. Syftet ska nås genom att:

- Inget skogsbruk bedrivs i området, exploateringar och arbetsföretag i området förhindras
- Delar av området sköts aktivt så att lövträdsandelen bibehålls och delar lämnas för fri utveckling.
- Området skyltas och görs lättillgängligt för allmänheten

2. Beskrivning av området och dess bevarandevärden

2.1 Biologisk beskrivning och bevarandevärden

Områdets kärna utgörs av själva Andån vars ursprungliga åfåra vindar sig fram genom området tillsammans med den räta, kanaliserade åfåran som delvis löper parallellt med den förra. Vattnet som är mörkt och humusrikt rinner nästan uteslutande i den kanaliserade åfåran. Den flackt sluttande terrängen mot sjön Lillrösten gör att Andån till största del är lugnflytande men här förekommer ett flertal små, om än långsamt, forsande partier. Den ursprungliga åfåran är delvis avstängd och i de många vindlingar blir vattnet stundom helt stillastående, särskilt sommartid och det finns gott om små gölar i området under våarna och höstarna. Andån ingår i Galvåns vattensystem och är det viktigaste reproduktionsområdet för den storvuxna Galvsjööringen. Inom detta område finns även en livskraftig utterpopulation. Uttern är rödlistad (VU).

Utmärkande för Andåns naturreservat är den stora lövrikedomen och den bördighet som det rörliga mark- och ytvattnet i området bidrar till. Denna miljö finner vi på de finare jordarterna utmed vattendraget och främst inom de marker som tidigare nyttjats för slätter, se skötselområde A, karta sidan 12. Markerna övergavs troligen för knappt hundra år sedan och har nu till största del vuxit igen. Inom vissa partier, främst norra delen av reservatet, har den

Länsstyrelsen
Gävleborg

Skötselplan för Andåns naturreservat Bilaga 3
Tillhör beslut 511-2069-01
2003-03-18 21-207

2(12)

forna ängsmarken utvecklats till en gles, enskiktad björkskog medan andra är skiktade och har inslag av sälg, asp och al samt en underväxt av gran. I den södra delen och inom vissa partier i norra delen, har igenväxningsfasen kommit längre så att gran i 80-90 års ålder är det dominerande trädslaget. På marken växer gräs, starr eller högrörtsvegetation, exempelvis förekommer signalarterna missne, spädstarr och tolt. På asp och sälg växer bland annat signalarterna skinnlav och lunglav, om än sparsamt. Den döda veden utgörs främst av björk men även gran. Signalarten sotlav påträffades på en av de förfallna ängsladorna. Ett bestånd med tät ungskog av björk förekommer även.

Utanför de finsedimentära markerna dominerar myrar av olika slag tillsammans med barskogsbevuxen moränmark eller sumpskog. Se skötselområde B, karta sidan 12. Inom vissa delar har skogen utvecklat naturskogskaraktärer med skiktning och gott om död ved i olika former. Det förekommer enstaka tallöverståndare och dimensionsstubbar av tall märkta med brandljud. På några av områdets få tallågor har fynd av den rödlistade dvärgbägarlaven (NT) gjorts. I övrigt är det främst gran som dominerar. På granved har signalarterna lateritticka, kötticka och ullticka påträffats tillsammans med fynd av de rödlistade arterna rosenticka (NT) och gränsticka (NT). I reservatets södra del finns gransumpskog där vi bland annat finner den rödlistade violettgrå tagellaven (NT) och ringar efter den rödlistade tretåiga hackspettens (VU) födosök. Det är främst inom skötselområde B vi finner den största negativa påverkan från modernt skogsbruk. Exempelvis finns bestånd som nyligen avverkats, andra med planterad granungskog samt ensiktade gallrade tall eller granbestånd. Myrarna varierar i näringsstatus, vissa öppna med mossvegetation medan andra är bevuxna med ris och tall. På en myr med källflöde växer den rödlistade mossan långskaftad svanmossa (VU). Vissa myrar har dikats med varierande resultatet på markavrinningen. Troligen hotas inte naturvärdena i dag av dessa avvattningsföretag.

De biologiska bevarandevärdena är en kombination av de fina vattenmiljöerna, biotopmosaikerna mellan myr och sumpskog samt sen succession av igenväxande ängsmark, rik på lövträd och lövved, tillsammans med skyddsvärda arter som förekommer i dessa miljöer.

2.2 Kulturhistorisk beskrivning och bevarandevärden

Området har nyttjats av människan under långa tider. Av storskifteskartan från 1784 framgår att stora delar av den finsedimentära marken kring Andån var ängsmark. Inägodelningen tillhörde Hässja, Svedja, Norrby, Öneberg och Gäddviks byar i Alfta socken. Dessa bynamn finns kvar i trakten än idag men skiftesindelningen har förändrats kraftigt. På ekonomiska kartan (1955) finns dock fler av inägo gränserna från storskiftet kvar som fastighetsgränser, exempelvis vid myren Geten. Se karta sidan 12.

Spåren efter slättern är högst påtagliga än idag. Dels på grund av den öppna och lövrika vegetationen och dels finns rester av ängslador i området. På ekonomiska kartan finns åtta ängslador inom området utmärkta och fynd av resterna av tre lador har gjorts på västra sidan ån, en vid Ormanäs och två norr därom. Troligen finns fler ladresten kvar i området eller åtminstone grundstenar där ladorna stått.

Länsstyrelsen
Gävleborg

Skötselplan för Andåns naturreservat Bilaga 3
Tillhör beslut 511-2069-01
2003-03-18 21-207

3(12)

På ekonomiska kartan från 1955 syns bruksvägar som löper utmed ån, vissa genar över myrmark och användes troligen vintertid medan andra går genom skogsmark och kunde användas även sommartid. En av dessa följer gränsen mot de gamla ängsmarkerna och har troligtvis använts vid slåttern. I dag är spåren efter dessa små men den forna vintervägen över Mistermyran kan skönjas på ortofoto över området.

Inom området finns spridda meterhöga dimensionsstubbar från tallar som avverkade med yxa någon gång innan 1900-talet. Dikning av myrar och sumpskog har troligen utförts som skogsproduktionshöjande åtgärd. Kanaliseringen av Andån kan ha gjorts för att underlätta flottning men det är osäkert hur mycket ån nyttjats för detta ändamål.

Det är av kulturhistoriskt värde att så långt som möjligt kunna se spåren efter ängshävderna i området, genom öppen vegetation, ladrester, ladugrundstenar etc.

2.3 Geologisk och hydrologisk beskrivning samt bevarandevärden

Andån ingår som ett biflöde i Galvåns vattensystem och är därför omskriven i skriften värdefulla vattendrag i Gävleborg. Trots att vattnet är mörkt och humusrikt tycks det vara av relativt god kvalitet. Det meandrande mönster som Andåns ursprungsfåra har skapat genom finare jordarter som grus, lättare leror och mjåla är tillsammans med åns vattennivåfluktuationer betydelsefulla faktorer i området. Även källpåverkan av området från rörligt markvattnen bidrar till den värdefulla miljön.

Det är viktigt att vattennivåfluktuationer även i fortsättningen bibehålls och att vattenkvaliteten inte försämras.

2.4 Friluftsliv

Andån ingår i både Ovanåkers och Bollnäs fiskevårdsplaner då ån bjuder på gott öringsfiske. Även enstaka bäckröding lär förekomma i ån. Den lundartade miljön med den ringlande ån är estetiskt tilltalande och spåren från slätter med rester från ängsladorna eggjar fantasin. Området saknar dock ett utvecklat stigsystem, bortsett från en stig med bro som korsar ån intill sjön Lill-Rösten. Ytterligare en bro över ån förekommer. Området besöks således i begränsad omfattning idag.

2.5 Bebyggelse och anläggningar

En nedgrävd vattenledning löper över Mistermyran inom reservatets sydligaste del och en skoterled med bro över ån korsar området. På en udde vid Lillrösten ligger en jakt- och fiskestuga i mycket förfallet skick.

Länsstyrelsen
Gävleborg

Skötselplan för Andåns naturreservat Bilaga 3
Tillhör beslut 511-2069-01
2003-03-18 21-207

4(12)

2.6 Sammanfattande och prioriterade bevarandevärden

Bevarandevärdena är främst knutna till ett sent successionsstadium efter att hävdade ängsmarker lämnats att växa igen, men även av vattendraget och biotopmosaikerna. Flera av de skyddsvärda arterna är beroende eller gynnade av levande och döda lövträd och av de bördiga markförhållandena. Spåren efter ängshävderna i form av öppna örtrika partier och rester av ängslador är viktiga för förståelsen av områdets utveckling.

3. Indelning i skötselområden

Reservatet består av tre typer av skötselområden, A1, A2 och B. A2 ingår som en del i A1 och kan efter prioritering uteslutas då det övergripande målet för A1 och A2 är detsamma. Se karta sidan 11.

4. Mål och skötselåtgärder för skötselområden

4.1 Generella riktlinjer

Reservatet disponeras främst för naturvård. Inom området får dock såväl jakt som fritidsfiske bedrivas.

4.2 Kvalitetsmål och skötselmål

Syftet med formulering av kvalitetsmål är att få ett mått på gynnsam bevarandestatus för prioriterade bevarandevärden. Genom att välja lämpliga indikatorer och för dem precisera kvantitet och kvalitet ska man kunna få ett mått på om skötseln av ett område uppfyller syftet/syftena med reservatet.

Övergripande kvalitetsmål:

Sen successionsskog på bland annat forna tiders slättermark med Natura 2000-habitaten **Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ, Lövsumpskog av fennoskandisk typ, Västlig taiga och Intermediära öppna svagtvälvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn samt Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor** ska ha en gynnsam bevarandestatus där:

- Arealen ska utgöra minst; 40 hektar **Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ**, varav 10 hektar lövskog, 20 ha **Lövsumpskog av fennoskandisk typ**, 20 hektar **Västlig taiga** och 20 hektar **Intermediära öppna svagtvälvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn** samt 0,5 ha **Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor**.

Länsstyrelsen
Gävleborg

Skötselplan för Andåns naturreservat Bilaga 3
Tillhör beslut 511-2069-01
2003-03-18 21-207

5(12)

- Skogsstrukturer som luckbildning, skiktning, lövträd och död ved i olika former ska förekomma allmänt, minst i dagens omfattning.
- Vattendragets ursprungliga åfåra tillsammans med den kanaliserade åfåran ska hysa mer eller mindre rörligt vatten och ha växlande vattennivåer under vår, sommar och höst.
- Ljustillgång ska vara så pass god inom de örtrika näringsrika skogarna att karaktärsväxter för högrtsvegetation förekommer allmänt.
- Skyddsvärda arter knutna till denna miljö ska finna föda, lekplatser, boplatser eller lämpligt substrat och därigenom bidra till livskraftiga populationer i trakten.
- Kulturlämningar från perioden av slätter ska vara synliga.

Skötselområde A1

Mål:

Bevara sen lövrik successionsskog på forna slättermarker, det vill säga Natura 2000-habitaten Lövsumpskog av fennoskandisk typ och Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ. Skogen ska delvis utgöras av lövskog och delvis vara grandominerad med rikt lövinslag. Kärnväxtfloran ska vara rik med bland annat tolta och missne. Lövvedsförekomsten samt gamla och döende lövträd ska vara allmänt förekommande och föryngringen av lövträd ska vara god. Signalarter och rödlistade arter knutna till naturtypen ska förekomma och kulturlämningar i form av ladrester samt ladukantstenar ska vara synliga i terrängen.

Skötselåtgärder:

Underväxt av gran röjs delvis bort och uppvuxen gran gallras i de lövdominerade bestånden. Ett visst graninslag ska dock förekomma. I de grandominerade bestånden gallras grupper med gran så att luckor uppstår och lövinslaget kan bibehålls. Ladrester och platser efter lador hålls fria från uppväxande träd. Eventuellt kan även gallring inom unga lövbestånd bli aktuellt. Virke och ris från skötselinsatserna förs bort från reservatet i samband med skötselåtgärden. Skötselåtgärderna utförs på tjälad mark för att undvika markskador.

Skötselområde A2

Mål:

Samma mål som i A1 men mer enskiktade bestånd och sämre lövföryngring accepteras. På långsikt måste dock föryngringen tryggas.

Skötselåtgärder:

Samma skötselåtgärder som i A1. Därutöver kan området med fördel betas. Tänkbara betesdjur är får eller nötkreatur, exempelvis ungtjurar eller kvigor. Området stänglas och vattenförsörjning till djuren anordnas. Tillsynen av djuren är viktig och eventuellt kan åtgärder för att avhålla rovdjur från området behövas.

Länsstyrelsen
Gävleborg

Skötselplan för Andåns naturreservat Bilaga 3
Tillhör beslut 511-2069-01
2003-03-18 21-207

6(12)

Skötselområde B

Mål:

Bevara barrskogsdominerad boreal successionsskog tillsammans med kärr och myrar, det vill säga Natura 2000-habitaten Västlig taiga, Örtrika granskogar samt Intermediära öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn. Bestånd fattiga på naturskogsstrukturer ska berikas på död ved och på sikt utveckla skiktning samt luckbildning. De naturskogsartade bestånden ska bestå och förstärkas. Signalarter och rödlistade arter knutna till naturtyperna ska förekomma, i synnerhet förekomsten av svanhalsmossa.

Skötselåtgärder:

Fri utveckling

5. Information, friluftsliv och turism

Syftet med friluftslivet i området är att ge allmänheten möjlighet till förståelse om och naturupplevelser i ett område vars naturvärden är ett resultat av de naturgeografiska förutsättningarna och människans tidigare nyttjande.

Vägvisning till Andåns naturreservat sker vid avtagsvägen mot Rockbovallen i Galvsbo.

Parkeringsplats kan vid behov anläggas i anslutning till området. I dagsläget torde dock vägrenen till befintlig skogsbilväg utgöra tillräcklig plats som besöksparkering.

Informationstavla med karta över området och beskrivning av Andåns natur- och kulturvärden placeras enligt karta sidan 11.

Stigar som leder fram till reservatet anläggs och underhålls. Om besökstrycket i området ökar kan en stig med fördel anläggas efter den sträckning som den forna bruksvägen haft. Se karta sidan 11 och 12. Befintliga stigar och broar i området underhålls i möjligaste mån

6. Uppföljning och dokumentation

Uppföljningen och dokumentationen skall utgöra underlag för eventuell revidering av skötselplanen och skötselavtal med uppdragstagare/brukare.

Uppföljningen ska ge svar på i vilken utsträckning preciserade mål nås och till vilka kostnader. Uppföljningen ska ske med avseende på skötselåtgärder, skötsel mål, kvalitetsmål.

Dokumentation av skötseln skall göras med avseende på utförda skötselåtgärder, tidpunkt för utförandet, noteringar om effekter av åtgärden, kostnader och intäkter samt finansiering av naturvårdsförvaltningen.

Länsstyrelsen
Gävleborg

Skötselplan för Andåns naturreservat Bilaga 3
Tillhör beslut 511-2069-01
2003-03-18 21-207

7(12)

Följande bör dokumenteras:

- år och månad för åtgärdernas utförande
- del av reservatet (skötselområde etc.)
- åtgärdernas eventuella effekt
- kostnad för åtgärden
- eventuella samråd och tillstånd

6.1 Grunddokumentation för att kunna bedöma måluppfyllelse

För att utvärdera huruvida kvalitetsmålen uppfyllts måste information om utgångsvärden dokumenteras. Samma parametrar som i de övergripande kvalitetsmålen används.

6.2 Uppföljning av kvalitetsmål

Uppföljning av skötselmålen görs av Länsstyrelsen vart tolfte år. Följande, eller ett urval av nedan angivna parametrar undersöks med gängse gällande metod:

- Arealen Natura 2000-habitat
- Skogsstrukturer som luckbildning, skiktning, lövträd och död ved i olika former.
- Förekomst av vatten i Andåns ursprungliga åfåra och vattennivåfluktuationer.
- Abundans av högrörtsflora.
- Förekomst av signalarter och rödlistade arter i synnerhet svanhalsmossa.
- Förekomst av spår från ängslador.

Länstyrelsen
Gävleborg

Skötselplan för Andåns naturreservat Bilaga 3
Tillhör beslut 511-2069-01
2003-03-18 21-207

8(12)

7. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Vem	Prioritet	Finansiering
Röjning av gran	Vart 10:e år vintertid	A1	Länstyrelsen	1	Skötselanslaget
Bortförsel av gran + ris	Vart 10:e år vintertid	A1	Länstyrelsen	1	Skötselanslaget
Gallring av björksly	Inför bete Vart 5:e år	A2	Länstyrelsen	2	Skötselanslaget
Bete	Juni -september	A2	Brukare	2	Skötselanslaget
Stängsling	Inför bete	A2	Länstyrelsen	2	Skötselanslaget
Vattenförsörjning till djuren	Inför bete	A2	Länstyrelsen	2	Skötselanslaget
Tillsyn av djuren	Daglig /veckovis	A2	Brukare	2	EU-stöd
Rovdjursstängsel eller annan rovdjurshämmande åtgärd.	Om behov uppstår	A2	Länstyrelsen	3	Länstyrelsen + Skötselanslaget
Röjning runt ladrester och laduhörnstenar	Vart 5:e år	A1	Länstyrelsen	1	Skötselanslaget

8. Ansvar för planering och skötseln enligt plan

Naturvårdsförvaltaren ansvarar för att skötsel och uppföljning enligt skötselplanen genomförs. Planeringen skall ske i samråd och samarbete med markägare och eventuell brukare.

Länsstyrelsen
Gävleborg

Skötselplan för Andåns naturreservat Bilaga 3
Tillhör beslut 511-2069-01
2003-03-18 21-207

9(12)

9. Åtgärder för friluftsliv och finansiering

Staten bekostar reservatets utmärkning, skyltning och vård.

Åtgärd	När	Var	Vem	Prioritet	Finansiering
Utmärkning av reservatets gränser	Initialt och sedan vid behov	Hela reservatet	Lantmäteriet	1	Skötselanslaget
Vägvisning/vägskyltar	Initialt	Avtagsvägen i Galvsbo	Länsstyrelsen	2	Skötselanslaget
Informationsskyltar, framställning och uppsättning	Initialt och sedan vid behov	Se karta sidan 11	Länsstyrelsen	1	Skötselanslaget
Parkering, anläggning och underhåll	Om behov uppstår	Utreds vid behov	Länsstyrelsen	3	Skötselanslaget
Stigar som leder in i reservatet från informationstavlor, anläggning och underhåll	Initialt och sedan vid behov	Se karta sidan 11	Länsstyrelsen	2	Skötselanslaget
Befintliga stigar och broar i reservatet, underhåll	Vid behov	Se karta sidan 11	Länsstyrelsen	3	Skötselanslaget
Stig genom reservatet, anläggning och underhåll	Om behov uppstår	Se karta sidan 11 och 12	Länsstyrelsen	3	Skötselanslaget
Uppföljning av kvalitets- och skötsel mål	Vart 12:e år	Hela reservatet	Länsstyrelsen	1	Skötselanslaget
Dokumentation av skötselåtgärder	Löpande	Delområde A1 (A2)	Länsstyrelsen	1	Skötselanslaget

10. Revidering

Skötselplanen skall gälla tills vidare. Den bör ses över och eventuellt revideras vart tionde år eller vid behov.

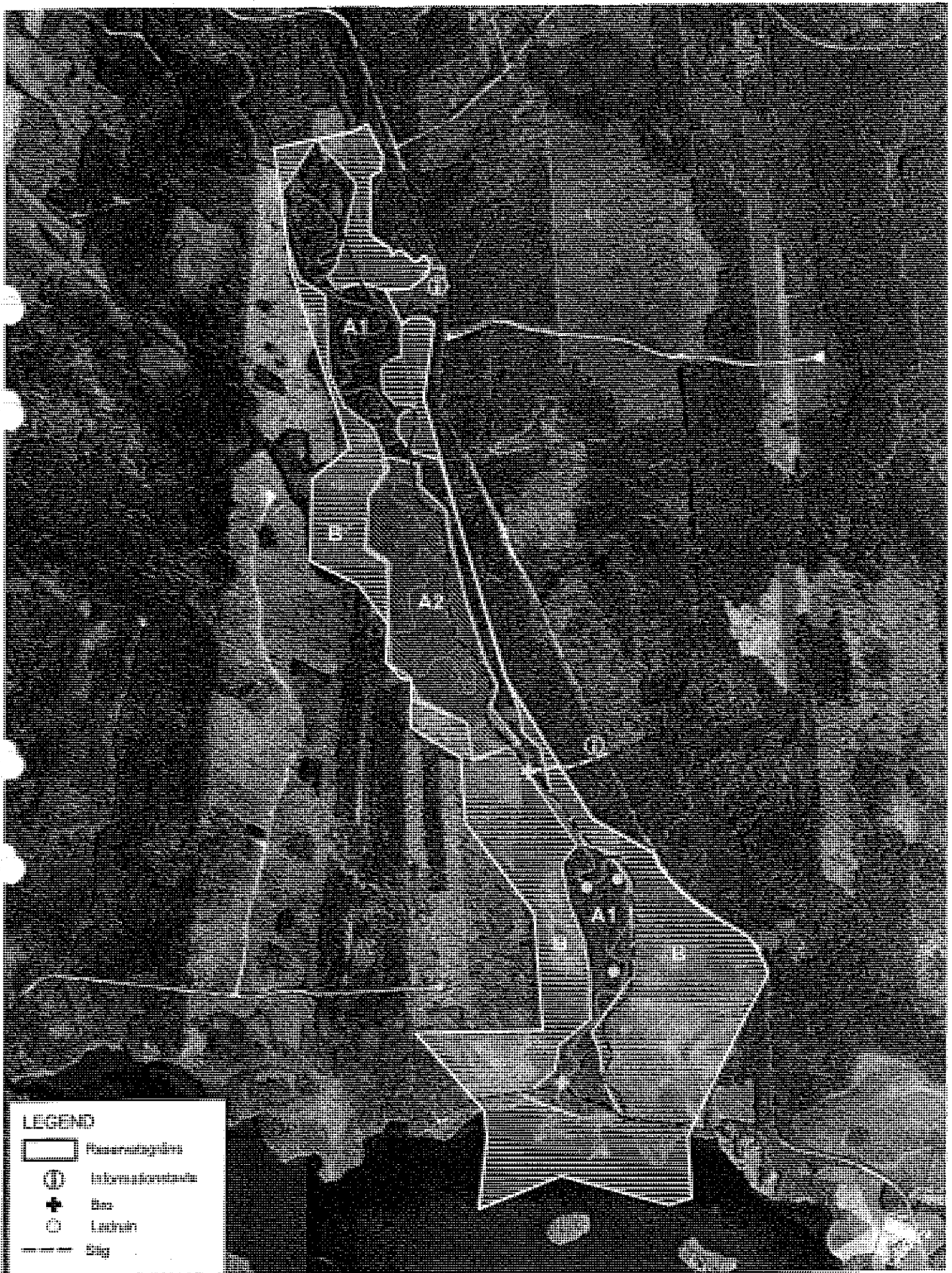
Länsstyrelsen
Gävleborg

Skötselplan för Andåns naturreservat Bilaga 3
Tillhör beslut 511-2069-01
2003-03-18 21-207

10(12)

11. Referenser

- Artdatabanken, Gärdefors, U. 2000. Rödlistade arter i Sverige 2000.
- Bollnäs kommun, 1995. Fiskevårdsplan.
- Ekonomiska kartan, skala 1:10 000. 1955.
- Gävleborgs botaniska sällskap, artuppgifter.
- Lantmäteriets historisk karta från Storskiftet. 1784.
- Länsstyrelsen Gävleborg, rapport 1994:8. Skyddsvärda vattendrag i Gävleborg
- Länsstyrelsen Gävleborg, rapport 1997:12. Värdefull natur i Gävleborg, naturvårdsprogram.
- Länsstyrelsen Gävleborg, Taigaekologerna, rapport 1999:4; Värdefulla skogar i Gävleborg.
- Länsstyrelsen Gävleborg. 1999. Inventering inför reservatsbildning.
- Malte Edman, artuppgifter
- Ovanåkers kommun, 1994. Fiskevårdsplan.
- Riksantikvarieämbetet, Clas Tollin, 1991. Ättebackar och ödegården.
- Skogsstyrelsen, 1992. Kulturmiljövård i skogen.
- Skogsvårdsstyrelsen, Gävle-Dala, 1997. Nyckelbiotopsinventering.
- Svefa AB, 2001. Värdering, bedömning av marknadsvärdeminskning.
- Sveriges geologiska undersökningar, Lundegårdh, P.H. 1996. Bergartskarta över Gävleborgs län.
- Sveriges geologiska undersökningar, Lundqvist, G. 1963. Jordartskarta över Gävleborgs län.

Kartjämförelse Andåns naturreservat
Underlag: Ekonomiska kartan 1955
Storskifteskartan 1784

Skötselplan för Andåns naturreservat
Tillhör beslut 511-2069-01
21-207
2003-03-18

Bilaga 3

12(12)

